

Miljøminister Karen Ellemanns tale ved debatmøde i Vissenbjerg den 23. august 2011

Biodiversitet og landbrugets rolle for at skabe bedre sammenhæng i vores natur.

I kender alle sammen til de imponerende samling af guldaldermalerier, som viser, hvordan det danske landskab helt tilbage i 1800-tallet var præget af gule, grønne og brune marker, der bugter sig ud mod horisonten.

Men det de mange gyldne marker dækker over, er også at Danmark dengang var meget åbent og fattig på skov.

Det har vi heldigvis fået rettet op på siden.

Marker er stadig en meget væsentlig del af det danske landskab, og det vil de også være de næste mange hundrede år.

Jeg er ikke her i dag for at tale jer fra at dyrke jorden. Slet ikke.

Jeg er her i dag for at opfordre jer til i endnu større grad at tage naturen og dens mangfoldighed med ind i jeres overvejelser, når I planlægger den fremtidige drift.

Det behøver hverken at være dyrt eller besværligt. Tværtimod kan det gavne både jer selv og jeres produktion – for ikke at tale om jeres børn, selvfølgelig, og deres generations muligheder for at opleve en rig natur.

når jeg vender mig til jer landmænd i et spørgsmål om biodiversitet, er det netop fordi, at jeres marker og arealer dækker det meste af Danmark – det er så at sige jer, der tegner horisonten på vore dages landskabsmalerier.

Opsplitning er et stort problem

Landbruget udpeges ofte som den store synder, når vi taler naturpolitik og landbruget er også usædvanligt fyldigt i det danske landskab. Faktisk er Danmark det land i EU med den største del af arealet under plov – cirka 60 procent.

Sammen med byer, jernbaner og veje medvirker landbruget til at opbryde den danske natur i mindre og mindre bider, som bliver mere og mere isolerede.

Det er meget tydeligt, når man for eksempel ser på vores beskyttede naturarealer – de såkaldte § 3-arealer. Der er cirka 130.000 § 3-arealer i Danmark, og 60 procent af dem fylder mindre end en kvart hektar.

Når naturen er isoleret i så små øer, bliver den meget følsom overfor forandringer og pludselige chok, som sygdomme eller en voldsom storm. Små bestande af arter er udsatte og kan pludselig forsvinde, fordi de mister muligheden for at blande sig med artsfæller og gøre generne stærkere.

Derfor er sammenhæng mellem naturområderne et vigtigt element for at bevare biodiversiteten. Bedre sammenhæng gør vores natur mere robust. Uanset om det er for hasselmusen, haren, sommerfuglen eller orkideen.

En mosaik af Natura2000-områder, § 3-arealer, skove, ådale og vådområder danner i dag et grønt netværk over hele Danmark. Det netværk skal styrkes og udbygges. Og her spiller både politikere, lokale grønne foreninger og ikke mindst landmænd en vigtig rolle.

Grøn Vækst

Frem mod 2015 øger regeringen gennem Grøn Vækst-initiativer naturarealet med 75.000 hektar. Det gælder både nye vådområder, skovrejsning og dyrknings-fri randzoner langs vandløb og søer, men trods de mange tiltag må vi erkende, at staten ikke kan løfte opgaven alene.

Derfor henvender jeg mig til jer her i dag.

Bliv en del af løsningen

Som jeg sagde i starten, er det især jer landmænd, der tegner horisonten på det danske landskabsmaleri anno 2011. Og I er en vigtig del af løsningen. Specielt fordi levende hegn og småbiotoper allerede findes i det åbne land. De er en del af det netværk, der kan skabe bedre sammenhæng mellem § 3-arealer, skovarealer og andre natur-oaser.

Og I skaber jo allerede levende hegn, småbiotoper og vandhuller i det åbne land. Med eller uden tilskud. Af mange forskellige årsager.

Der er allerede mange små og større landskabs-elementer i agerlandet, og I gør allerede meget for naturen og biodiversiteten.

Men indsatsen sker typisk kun på den enkelte ejendom, ligesom tilskudsordninger jo er tilknyttet den enkelte ejendom.

Målet med dagens debat må blandt andet være at få idéer til, hvordan vi sammen kan sikre koordination ud over den enkelte ejendom.

Hvordan kan vi skabe sammenhæng mellem et hegn på din ejendom og et hegn eller anden natur på din nabos ejendom?

Vi skal tænke mere på at skabe grønne korridorer for naturen i landskabet, så frøerne kan bevæge sig fra et vandhul til et andet, og så de vilde blomster og buske kan befrugte hinanden på tværs af marker, fra ét skel til et andet.

Og det er ikke bare på tværs af markerne, biodiversiteten skal have hjælp til at sprede sig. Det er også på tværs af landegrænser.

BioGrenzKorr

Her på Fyn arbejder Naturstyrelsens folk sammen med kollegerne i Sønderjylland og Tyskland i et interregionalt EU-projekt om biodiversitet på tværs af grænser.

Projekt hedder noget så mundret som BioGrenzKorr. Projektets mål er at øge sammenhængen mellem levesteder for sjældne arter, men også at finde nogle rationelle løsninger for landmanden, som både kan gavne ham og naturen.

Projektet ser blandt andet på, hvordan landmanden kan pleje sine levende hegn for meget få penge.

Her på Fyn ser de blandt andet på, hvordan nye tekniske løsninger kan give landmanden flis til biomasse, når han plejer sine hegn. Biomassen kan nemlig sælges som CO₂-neutral energi, og det er et område med stigende efterspørgsel og stigende priser.

Det kan øge interessen for at anlægge levende hegn, og levende hegn kan måske ligefrem blive en del af driften.

Alle gode ideer, I kommer med her i dag, kan bidrage til projektet. Måske bliver de forsøgt realiseret her på Fyn – eller måske et sted i Sønderjylland eller Tyskland. Og når erfaringerne er høstet, skal I nok høre om det, for Naturstyrelsen Fyn opsamler alle de gode erfaringer, som skal gøre det nemt og rentabelt for landmænd at hjælpe biodiversiteten.

Landmanden som naturforvalter

Og det giver god mening at hjælpe biodiversiteten. Også for jer landmænd. Biodiversiteten er nemlig et grundelement i landbrugsproduktionen.

Som naturforvalter ved I om nogen, at uanset om han lever af planteproduktion eller husdyr, så er adgangen til forskellige sorter og racer, og avls- og forædlingsarbejde helt afgørende elementer i en branche, hvor sygdomme, invasive arter og klimaforandringer kan true produktionsgrundlaget.

Adgang til biologisk mangfoldighed er med andre ord en grundpille for at kunne udvikle og opretholde en sund og profitabel landbrugsproduktion – også i fremtiden. Til gavn for hele samfundet.

Stor værdi for samfundet

For eksempel er den samlede værdi af honningbiernes bestøvning alene i Danmark opgjort til ca. 1 milliard kroner årligt. Nogen økonomer har siddet og regnet på det. Især bestøvningen af de danske rapsmarker udgør en stor del af det beløb.

Bierne er helt uundværlige – ligesom en del andre dyr og planter i naturen. De udgør en helt uerstattelig værdi for vores samfund. Og det er blandt andet derfor, at jeg har sat biodiversitet på dagsordenen.

De færreste arbejder, som jer her i dag, med naturen til daglig. Og for de fleste forekommer begrebet biodiversitet ret abstrakt. Men alle har vi et fælles ansvar for at sikre den biologiske mangfoldighed.

Jeg har derfor lavet et debatoplæg med det mål at gøre biodiversitet til en folkesag - fuldstændig på linje med klimaspørgsmålet.

En faktor på linje med klima

I dag indgår spørgsmålet om CO₂-reduktioner som en faktor, når der træffes beslutninger inden for erhvervslivet, i boligsektoren, i transportsektoren og ikke mindst i landbruget.

På samme måde er det min ambition, at biodiversitet skal indgå som en faktor, når den enkelte landmand beslutter, hvordan hans del af det åbne land skal se ud.

Afslutning

Jeg tror på, at den enkelte landmand med få midler og små justeringer kan gøre en stor forskel for biodiversiteten. Nogle gange er alt, der skal til måske et ekstra levende hegn, en insektvold eller andre små og ukomplicerede tiltag.

Guldalderens romantiske malerier af de bugtende marker smurt godt ind i idyl fra top til tå er måske nok forældede. Men visionen om en rig natur og et rigt landbrug, der udvikler sig side om side, lever stadig.

Jeg ser frem til her i dag at høre jeres ideer og tanker om, hvordan biodiversiteten kan få mere plads på jeres jord.